

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România

Iunie 2025

Sondaj privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România

Iunie 2025

NOTĂ

Toate drepturile rezervate.

Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative
și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României
Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52

ISSN 2458-0562

Cuprins

Sinteză	5
A. Accesul la finanțare al companiilor nefinanciare	7
1. Cadrul economic general al companiilor nefinanciare	7
2. Disponibilitatea surselor de finanțare pentru companii	14
B. Gradul de adopție a tehnologiilor digitale	20
Anexă. Metodologia sondajului	26

Sinteză

Ediția curentă a *Sondajului privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România* (FCNEF) surprinde opiniile sectorului real¹ cu privire la: (i) cele mai presante probleme în desfășurarea activității; (ii) disponibilitatea și evoluția surselor de finanțare; (iii) accesarea de credite de la instituțiile de credit și IFN și (iv) disciplina la plată. În această ediție au fost incluse și o serie de întrebări referitoare la gradul de adopție a tehnologiilor digitale la nivelul companiilor nefinanciare din România (secțiunea B).

Principalele concluzii ale analizei sunt următoarele:

- Deteriorarea echilibrelor macroeconomice se reflectă în evaluările companiilor nefinanciare din România, ponderea firmelor care consideră că situația economică națională s-a înrăutățit în perioada septembrie 2024 – februarie 2025 crescând la 65 la sută, de la 51 la sută în sondajul precedent (septembrie 2024).
- Opiniile cu privire la perspectivele de dezvoltare ale companiei sunt mixte: aproximativ jumătate dintre firme indică o menținere constantă (51,2 la sută), 28,5 la sută mizează pe o înrăutățire, iar restul de 20,3 la sută apreciază că acestea se vor îmbunătăți.
- În contextul în care deficiențele de capitalizare ale firmelor din România se numără printre vulnerabilitățile structurale persistente, majoritatea firmelor (65 la sută) au raportat o menținere relativ nemodificată a situației capitalurilor proprii, iar o pondere de 24 la sută au semnalat o deteriorare a acesteia.
- În ceea ce privește disponibilitatea partenerilor de afaceri de a furniza credit comercial și disponibilitatea firmei de a vinde pe credit comercial, majoritatea companiilor nefinanciare (80 la sută) semnalează o evoluție constantă, în timp ce 15 la sută, respectiv 17 la sută au perceput o degradare.
- Firmele autohtone continuă să raporteze costurile (de producție, costurile cu forța de muncă etc.) ca fiind principala problemă cu care se confruntă, 55 la sută dintre companii identificând acest factor ca fiind cel mai presant.
- A doua cea mai presantă provocare semnalată de firme, în accentuare față de exercițiul precedent, se referă la problemele fiscale sau legate de reglementări/ legislație aplicabile firmei (43 la sută față de 39 la sută în septembrie 2024). Dintre problemele fiscale, cel mai frecvent indicată este nivelul ridicat al fiscalității (taxe, impozite, accize), de 64 la sută dintre firme, în creștere de la 62 la sută în septembrie 2024, precum și numărul ridicat de taxe, impozite, accize (60 la sută)

¹ Eșantionul utilizat în *Sondajul FCNEF* conține circa 11 000 de companii nefinanciare, este reprezentativ la nivel național și regional, iar extragerea companiilor incluse în sondaj este realizată prin procedee statistice specifice, cu respectarea criteriilor privind: (i) clasa de mărime a companiei (microîntreprinderi, întreprinderi mici, întreprinderi mijlocii și corporații); (ii) sectorul de activitate (conform CAEN Rev. 2) și (iii) regiunile de dezvoltare. Sondajul este efectuat semestrial de BNR în lunile martie și septembrie. În ediția de față, sondajul s-a derulat în perioada martie-aprilie 2025.

și impredictibilitatea mediului fiscal/legislativ (60 la sută), ambele în creștere semnificativă față de exercițiul precedent (de la 51 la sută, respectiv 47 la sută).

- Accesul la finanțare continuă să reprezinte una dintre cele mai puțin presante probleme pentru firme (15 la sută), alături de procesul de insolvență (12 la sută), ambele în scădere față de exercițiul precedent.
- Pentru perioada următoare, cele mai multe firme se așteaptă la creșteri ale prețurilor medii, atât ale produselor și serviciilor proprii firmei (56 la sută dintre companii), cât și ale materiilor prime (69 la sută dintre firme).
- În ceea ce privește disciplina la plată, circa 59 la sută dintre firmele autohtone au întâmpinat întâzieri ale încasărilor, fenomen resimțit mai acut de corporații, unde ponderea urcă la 72 la sută.
- Companiile nefinanciare care activează în România continuă să se finanțeze în cea mai mare măsură din fonduri interne (79 la sută, în ușoară scădere de la 81 la sută în exercițiul din martie 2024), precum și prin credite de la acționari sau întreprinderi afiliate (20 la sută, constant față de rezultatele din martie 2024).
- Următoarea cel mai frecvent utilizată formă de finanțare este creditul comercial (15 la sută dintre firme), în creștere față de exercițiul din martie 2024 (11 la sută). Aceste practici de finanțare întrețin cercul vicios al vulnerabilităților structurale persistente în economia autohtonă, respectiv gradul scăzut al intermedierei financiare, slaba capitalizare a firmelor și nivelul modest de educație financiară a antreprenorilor.
- O proporție importantă a firmelor autohtone, în creștere de la exercițiul din martie 2024 (77 la sută, +4 puncte procentuale), nu au solicitat finanțare de la bănci sau IFN. Dintre companiile care au solicitat o astfel de finanțare, majoritatea (85 la sută) au primit întreaga sumă solicitată.
- În numai 5 la sută dintre cazuri, solicitarea de credit a fost respinsă. Principalele motive pentru care cererea de finanțare de la bănci și IFN a fost refuzată sau a fost oferită doar o parte din sumă și firma a refuzat oferta, se referă la performanța financiară necorespunzătoare a firmei (46 la sută dintre cazuri) și colateralul sau garanțiile insuficiente (30 la sută dintre cazuri).
- Mai mult de jumătate dintre firmele care activează în România au raportat întreprinderea de acțiuni sau investiții în ultimii cinci ani pentru a crește gradul de digitalizare a firmei (57 la sută).
- Principalul obstacol în creșterea digitalizării, semnalat de 57 la sută dintre firme, vizează costurile ridicate, urmat de complexitatea procesului de digitalizare în cazul a 45 la sută dintre firme. Lipsa fondurilor sau accesul redus la finanțare este al treilea factor limitativ al digitalizării (31 la sută dintre firme), în timp ce lipsa competențelor și cunoștințelor digitale este indicată de 20 la sută dintre firme.

- La nivelul agregat al companiilor nefinanciare, platformele digitale care facilitează interacțiunea dintre clienți și firme sau dintre firme reprezintă cel mai frecvent utilizate tehnologii digitale, de 21 la sută dintre firme, urmate de internetul lucrurilor (dispozitive electronice care comunică între ele fără asistență umană) implementat în cazul a 16 la sută dintre firme. La polul opus, tehnologiile cu grad redus de adopție în rândul firmelor sunt realitatea virtuală și dronele (3 la sută fiecare).

A. Accesul la finanțare al companiilor nefinanciare

1. CADRUL ECONOMIC GENERAL AL COMPANIILOR NEFINANCIARE

Evoluția principalilor factori de influență asupra activității firmei

România a încheiat anul 2024 cu o creștere economică modestă, de 0,8 la sută. Încetinirea ritmului de creștere a economiei a continuat în primul trimestru al anului 2025 (0,3 la sută²). Acestei evoluții i se adaugă deteriorarea deficitelor gemene, precum și incertitudinile geopolitice și cele legate de impunerea de tarife comerciale de către SUA, care pot avea un impact negativ asupra creșterii economice, cu precădere prin reducerea volumului exporturilor și afectarea lanțurilor internaționale de aprovizionare și producție.

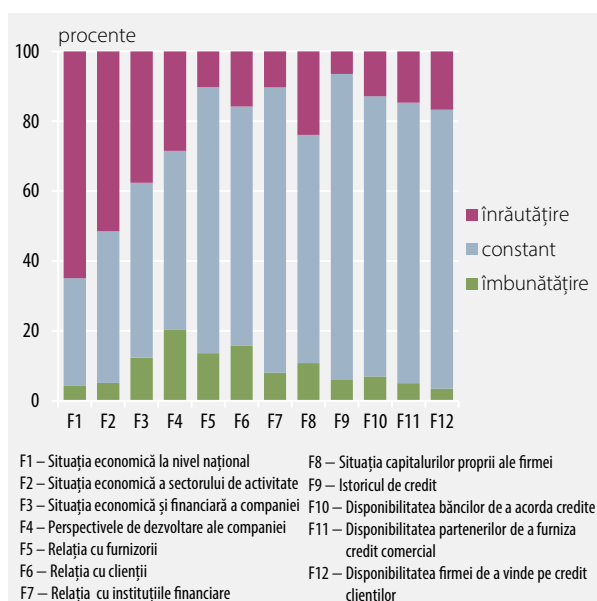
Aceste evoluții se reflectă și în evaluările companiilor nefinanciare din România, ponderea firmelor care consideră că situația economică națională s-a înrăutățit în ultimele șase luni³ crescând la 65 la sută (Grafic 1), de la 51 la sută în sondajul precedent (septembrie 2024). Firmele indică într-o mai mare măsură și deteriorarea situației economice a sectorului de activitate din care acestea fac parte (51 la sută față de 40 la sută în septembrie 2024). Totuși, se observă o ușoară diminuare a ponderii firmelor care consideră că situația economică și financiară a propriei companii, precum și perspectivele de dezvoltare ale firmei s-au înrăutățit (38 la sută dintre firme față de 40 la sută în septembrie 2024, respectiv 28 la sută comparativ cu 30 la sută). În funcție de dimensiunea companiei, se observă opinii mai optimiste în cazul corporațiilor, 57 la sută dintre acestea evaluând situația economică națională în deteriorare, față de 65 la sută în cazul IMM, Grafic 2. Dintre sectoarele de activitate, firmele care activează în comerț indică în cea mai mare măsură o înrăutățire a situației la nivel național (67 la sută față de 65 la sută la nivel agregat), a situației sectorului

² Date provizorii (2)

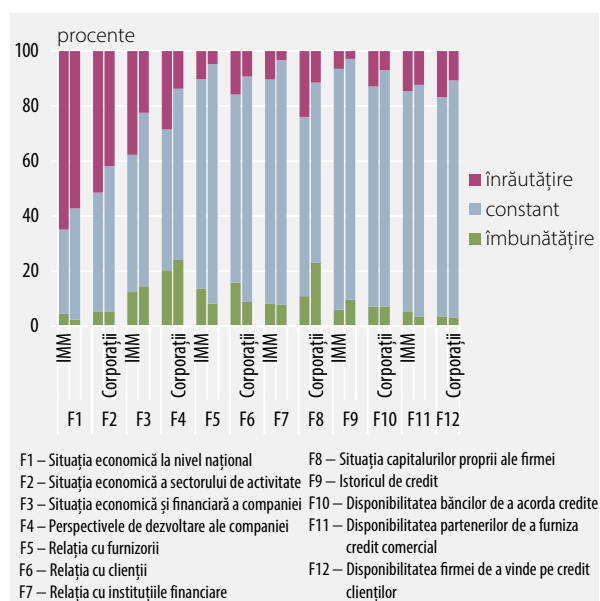
³ Ultimele șase luni cuprind perioada septembrie 2024 – februarie 2025.

economic (54 la sută față de 51 la sută) și a situației financiare a propriei firme (42,5 la sută comparativ cu 40 la sută), Grafic 3.

Grafic 1. Evoluția principalilor factori de influență asupra activității firmei, în ultimele șase luni, pentru companiile nefinanciare

Grafic 2. Evoluția principalilor factori de influență asupra activității firmei, în ultimele șase luni, pentru IMM și corporații

Evaluările cu privire la perspectivele de dezvoltare ale companiei sunt mixte: aproximativ jumătate dintre firme indică o menținere constantă (51,2 la sută), 28,5 la sută mizează pe o înrautățire, iar restul de 20,3 la sută apreciază că acestea se vor îmbunătăți, Grafic 1. Firmele din agricultură și servicii și utilități sunt ușor mai optimiste cu privire la perspectivele de dezvoltare, 22 la sută dintre acestea estimând o îmbunătățire, Grafic 3.

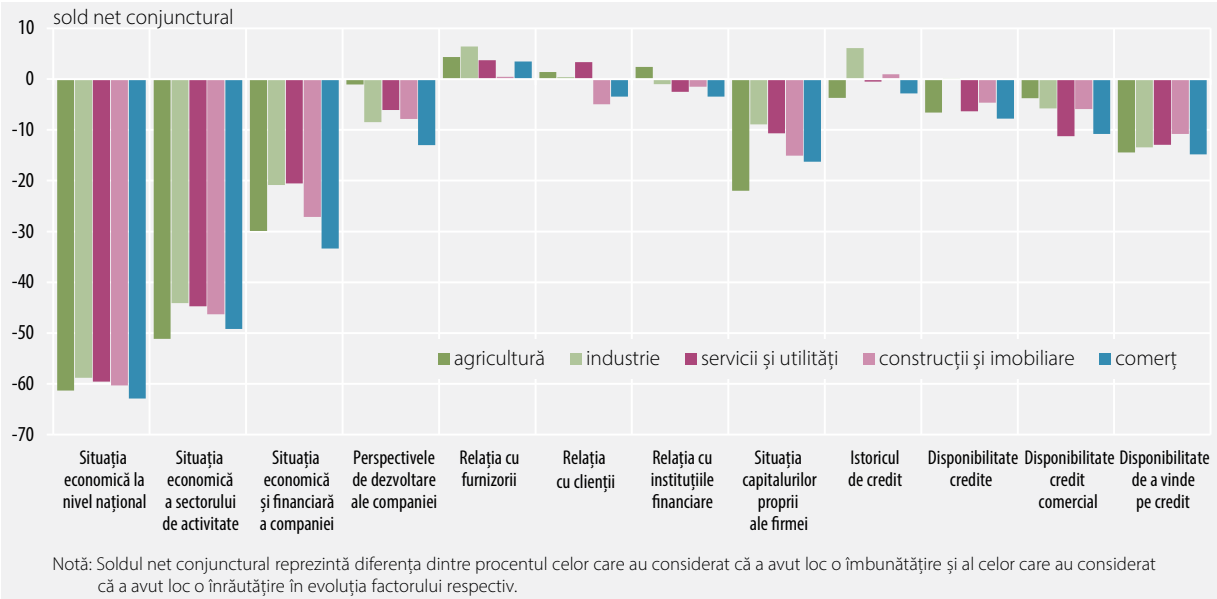
Deficiențele de capitalizare ale firmelor din România se numără printre vulnerabilitățile structurale persistente în economia autohtonă, cu potențialul de a amplifica riscurile la adresa stabilității financiare. În acest context, majoritatea firmelor (65 la sută) au raportat o menținere relativ nemodificată a situației capitalurilor proprii ale firmei, iar o pondere de 24 la sută, în scădere de la 31 la sută în septembrie 2024, au semnalat o deteriorare a acesteia, Grafic 1. În funcție de dimensiunea companiei, IMM raportează într-o mai mare măsură comparativ cu corporațiile deteriorări ale capitalizării (24 la sută versus 11 la sută, Grafic 2), iar după sectorul de activitate, firmele din agricultură indică în cea mai mare proporție înrautățirea situației capitalurilor proprii ale firmei (28 la sută), Grafic 3.

Relațiile cu furnizorii și clienții se mențin preponderent nemodificate (Grafic 1), cu ușoare deteriorări în cazul firmelor din construcții și imobiliare în ceea ce privește relația cu clienții (-5 puncte procentuale, sold net conjunctural) și îmbunătățiri în ceea ce privește relația cu furnizorii pentru firmele din industrie (6 puncte procentuale, sold net conjunctural) și agricultură și servicii și utilități (4 puncte procentuale, sold net conjunctural, fiecare), Grafic 3.

Cele mai multe firme (82 la sută) raportează menținerea constantă a relației cu instituțiile financiare partenere, în scădere marginală față de exercițiul precedent (Grafic 1). În ceea ce privește bonitatea firmei, cele mai multe companii nefinanciare cu credit estimează o evoluție constantă în ultimele șase luni (79 la sută), 13 la sută indică îmbunătățirea istoricului de credit, iar 8 la sută o deteriorare. Dintre firmele care au aplicat pentru credite bancare în ultimele șase luni, majoritatea (71 la sută) raportează menținerea nemodificată a disponibilității băncilor de a acorda credite și 16 la sută o deteriorare a acesteia.

În ceea ce privește disponibilitatea partenerilor de afaceri de a furniza credit comercial și disponibilitatea firmei de a vinde pe credit comercial, majoritatea companiilor nefinanciare (80 la sută) semnalează o evoluție constantă, în timp ce 15 la sută, respectiv 17 la sută au perceput o degradare, Grafic 1. După sectorul de activitate, firmele din comerț indică în cea mai mare măsură o reducere a disponibilității de a vinde pe credit comercial (19 la sută față de 17 la sută la nivel agregat), dar și a partenerilor de afaceri de furniza credit comercial (17 la sută comparativ cu 15 la sută la nivel agregat). Modelul de finanțare al companiilor autohtone, preponderent prin surse interne și credit comercial, este interconectat cu o serie de alte vulnerabilități structurale din economia românească, respectiv gradul scăzut de intermediere financiară, slaba capitalizare a firmelor și nivelul modest de educație financiară. În acest context, de o deosebită importanță este conștientizarea riscurilor asociate creditului comercial⁴, respectiv expunerea la întârzieri la plată, neîncasări și acumularea de creanțe cu bonitate incertă, afectând astfel lichiditatea și capacitatea de onorare a obligațiilor curente.

Grafic 3. Evoluția principalilor factori de influență asupra activității firmei, în ultimele șase luni, pe principalele sectoare economice

⁴ A se vedea Tema specială a Raportului asupra stabilității financiare, iunie 2024 – Rolul creditelor comerciale în finanțarea firmelor.

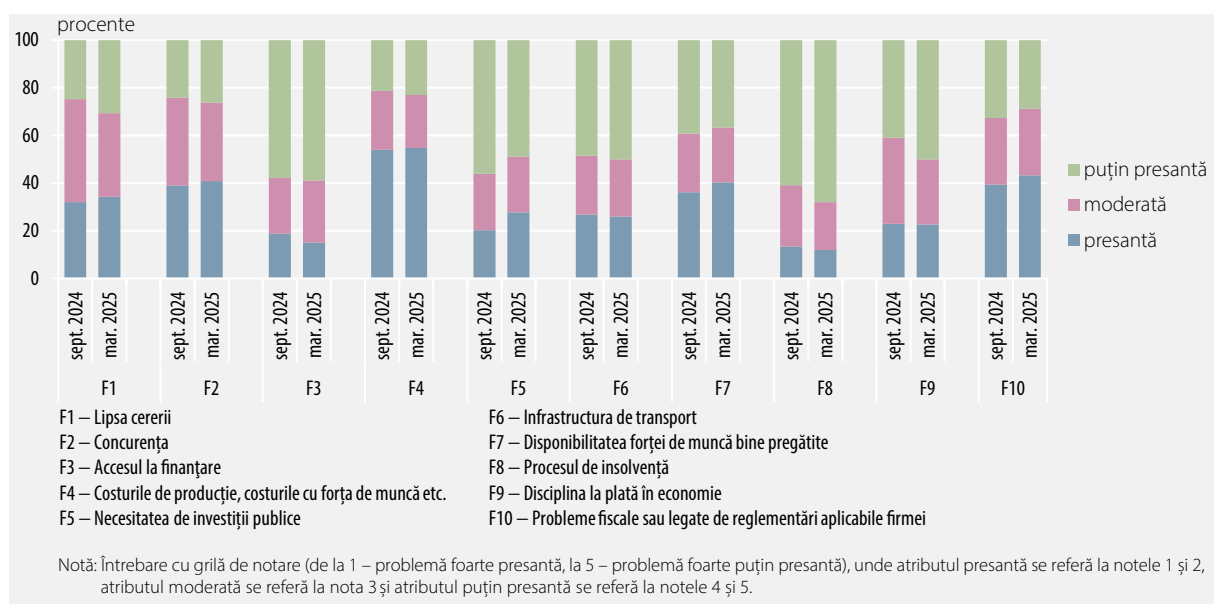
În primul trimestru din 2025⁵, firmele din zona euro au continuat să perceapă perspectivele generale ale economiei drept principalul factor care le afectează accesul la finanțare externă, 21 la sută (sold net) dintre acestea indicând o deteriorare a disponibilității finanțării pe fondul climatului economic nefavorabil. Totodată, companiile au raportat un impact negativ în creștere al propriilor perspective economice asupra accesului la finanțare. Companiile din zona euro au perceput o ușoară creștere a disponibilității băncilor de a acorda credite, mai accentuată în cazul corporațiilor. Cererea de credite a rămas redusă (19 la sută), principalul motiv fiind nivelul suficient al fondurilor interne.

Cele mai presante probleme ale companiilor

Firmele din România continuă să raporteze costurile (de producție, costurile cu forța de muncă etc.) ca fiind principala problemă cu care se confruntă, 55 la sută dintre companii, în creștere de la 54 la sută în septembrie 2024, identificând acest factor ca fiind cel mai presant (Grafic 4). Corporațiile indică într-o mai mare proporție influența costurilor asupra activității (57 la sută, Grafic 5), în timp ce dintre sectoarele economice, firmele care activează în agricultură și industrie (65 la sută fiecare) sunt cele mai afectate de nivelul costurilor.

A doua cea mai presantă provocare semnalată de firme, în accentuare față de exercițiul precedent, se referă la problemele fiscale sau legate de reglementări/legislație aplicabile firmei (43 la sută față de 39 la sută în septembrie 2024, Grafic 4). Și această dificultate este resimțită într-o mai mare măsură de corporații (46 la sută comparativ cu 43 la sută în cazul IMM, Grafic 5), precum și de firmele din industrie (49 la sută).

Grafic 4. Cele mai presante probleme ale companiilor nefinanciare în ultimele șase luni

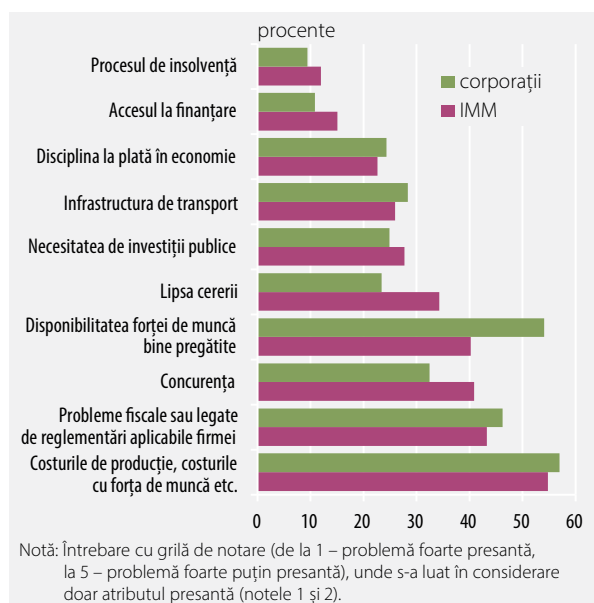

⁵ Survey on the Access to Finance of Enterprises (SAFE), Q1/2025

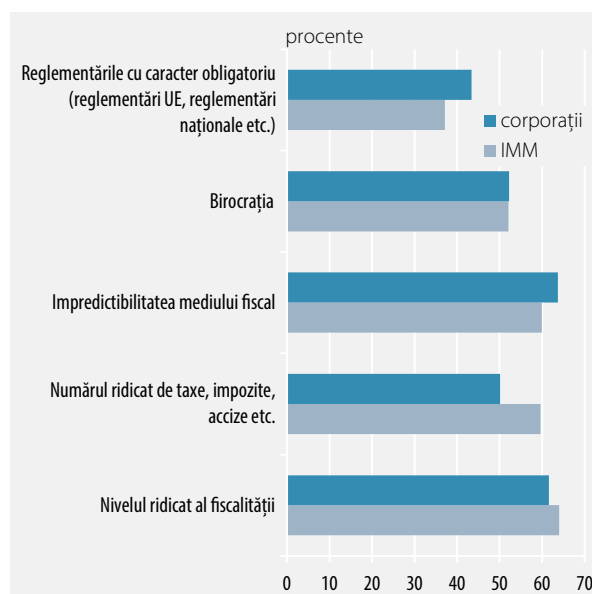
Dintre problemele fiscale, cel mai frecvent indicată este nivelul ridicat al fiscalității (taxe, impozite, accize), de 64 la sută dintre firme (Grafic 6), în creștere de la 62 la sută în septembrie 2024, precum și numărul ridicat de taxe, impozite, accize (60 la sută) și impredictibilitatea mediului fiscal/legislativ (60 la sută), ambele în creștere semnificativă față de exercițiul precedent (de la 51 la sută, respectiv 47 la sută).

Următoarea problemă presantă raportată de firme este legată de concurență, cu o pondere în creștere de la 39 la sută în septembrie 2024 la 41 la sută în sondajul curent, și resimțită într-o mai mare măsură de IMM comparativ cu companiile mari (41 la sută față de 32 la sută, Grafic 5). Concurența reprezintă o preocupare semnalată mai frecvent de firmele din comerț (47 la sută), urmate de cele din agricultură (41 la sută).

Grafic 5. Cele mai presante probleme ale IMM și corporațiilor în ultimele șase luni

Grafic 6. Principalele probleme fiscale sau cele legate de reglementări ale IMM și corporațiilor în ultimele șase luni

Disponibilitatea forței de muncă bine pregătite se clasează pe locul al patrulea în ordinea importanței, cu 40 la sută dintre firme identificând-o ca problemă presantă. La nivelul zonei euro, acest factor reprezintă principala preocupare a firmelor, semnalată de 63 la sută dintre acestea⁶.

Corporațiile resimt deficitul de forță de muncă calificată mai acut (54 la sută), clasând această provocare pe locul al doilea, după costuri. La nivelul sectoarelor de activitate, firmele din construcții și imobiliare sunt mai afectate de lipsa personalului calificat, indicând în proporție de 45 la sută acest factor. Deficitul de personal calificat este amplificat de evoluțiile demografice, precum scăderea populației active și migrația forței de muncă. Aceste dinamici afectează negativ disponibilitatea resurselor umane în sectoare-cheie ale economiei, în special în cele care necesită competențe tehnice sau expertiză specializată. În absența unor măsuri eficiente de atragere și retenție

⁶ Survey on the Access to Finance of Enterprises (SAFE), Q1/2025

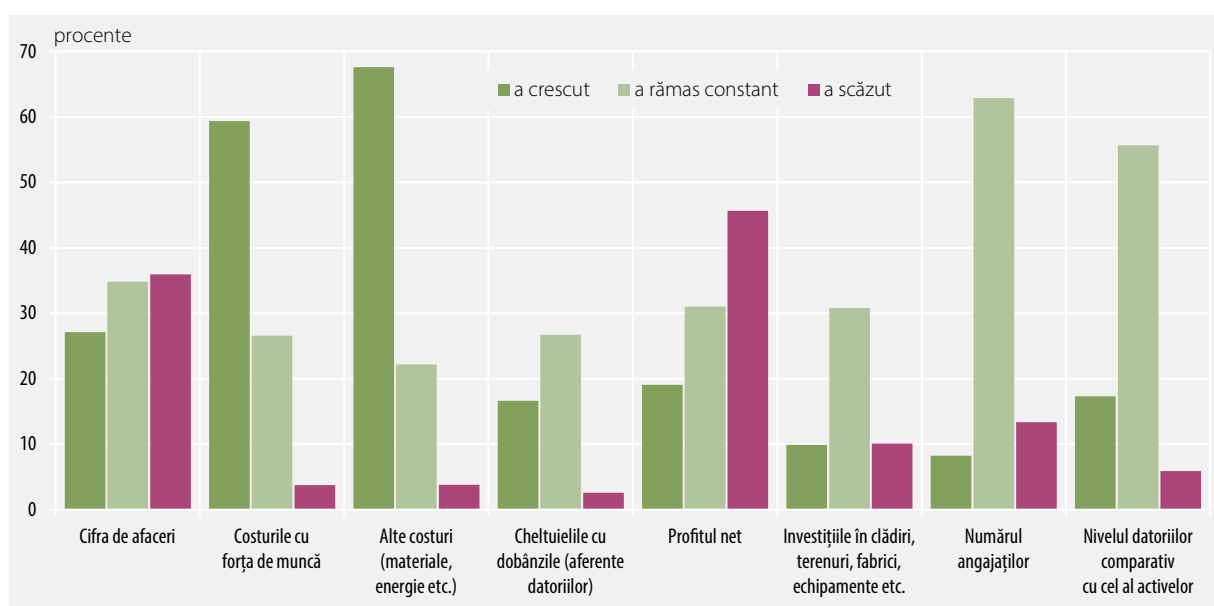
a personalului calificat, dezechilibrele dintre cerere și ofertă pe piața muncii riscă să se adâncească, afectând atât productivitatea, cât și competitivitatea economică pe termen lung. Disponibilitatea personalului calificat afectează inclusiv investițiile firmelor, peste jumătate dintre companiile la nivelul UE și 43 la sută dintre firmele care activează în România, participante la sondajul BEI⁷, identificând acest factor ca un obstacol major pe termen lung în calea investițiilor.

Accesul la finanțare continuă să reprezinte una dintre cele mai puțin presante probleme pentru firme (15 la sută), alături de procesul de insolvență (12 la sută), ambele în scădere față de exercițiul precedent. La nivelul sectoarelor de activitate, firmele din agricultură raportează într-o mai mare proporție accesul la finanțare ca o provocare cu care s-au confruntat în ultimele șase luni (17 la sută), urmate de firmele din comerț și imobiliare (16 la sută).

Situația economică a companiilor

Sub influența factorilor mai sus amintiți, în perioada septembrie 2024 – februarie 2025, cifra de afaceri a companiilor autohtone a înregistrat evoluții mixte: (i) 36 la sută dintre firme au raportat o scădere, (ii) 35 la sută menținerea la un nivel relativ nemodificat și (iii) 27 la sută au indicat o creștere a indicatorului, Grafic 7. Similar, profitul net a scăzut, conform opiniei firmelor, în cazul a 46 la sută dintre firme, a rămas constant pentru 31 la sută dintre firme și a crescut pentru 19 la sută dintre companiile care activează în România. În funcție de dimensiunea companiei, corporațiile raportează într-o mai mare măsură creșterea cifrei de afaceri (50 la sută față de 27 la sută în cazul IMM) și a profitului net (33 la sută față de 19 la sută în cazul IMM). După sectorul de activitate, firmele din servicii și utilități au raportat într-o proporție mai mare creșterea vânzărilor și a profitului net (30 la sută, respectiv 22 la sută).

Grafic 7. Percepția firmelor privind evoluția situației economice a firmei în ultimele șase luni⁸

⁷ EIB Investment Survey, 2024

⁸ Varianta de răspuns „nu se aplică” nu a fost inclusă în grafic.

Cele mai multe firme au raportat creșterea costurilor cu forța de muncă (59 la sută) și a altor costuri – de exemplu cu materiale, energie, etc. (68 la sută), acestea fiind resimțite mai accentuat de corporații (79 la sută, respectiv 76 la sută). La nivel de sector de activitate, firmele din industrie semnaleză în cea mai mare măsură creșterea costurilor (69 la sută costuri cu forța de muncă, 78 la sută alte costuri).

Numărul angajaților s-a menținut constant pentru 63 la sută dintre firme, a scăzut în cazul a 13 la sută și a crescut pentru 8 la sută. În cazul corporațiilor evoluția efectivului salariaților este contrastantă: în cazul a 31 la sută personalul a crescut, însă pentru 25 la sută dintre corporații numărul angajaților s-a redus.

Aproape jumătate dintre companiile nefinanciare din România nu au realizat investiții, în ultimele șase luni, în clădiri, terenuri, fabrici, echipamente etc. Aproximativ o treime dintre firme au menținut un ritm constant al investițiilor, iar pentru 10 la sută dintre firme investițiile au crescut, în timp ce pentru alte 10 la sută au scăzut. Companiile de mari dimensiuni investesc într-o mai mare măsură (84 la sută dintre firme), în cazul acestora fiind înregistrate creșteri ale investițiilor pentru 30 la sută dintre firme și o evoluție constantă pentru 39 la sută. Firmele care activează în servicii și utilități au realizat în cea mai mică proporție investiții (47 la sută), în timp ce în cazul firmelor

din agricultură se observă cel mai mare procent al firmelor pentru care investițiile au scăzut în perioada de referință (18 la sută).

Grafic 8. Disciplina la plată și consecințele întârzierilor încasărilor în ultimele 12 luni

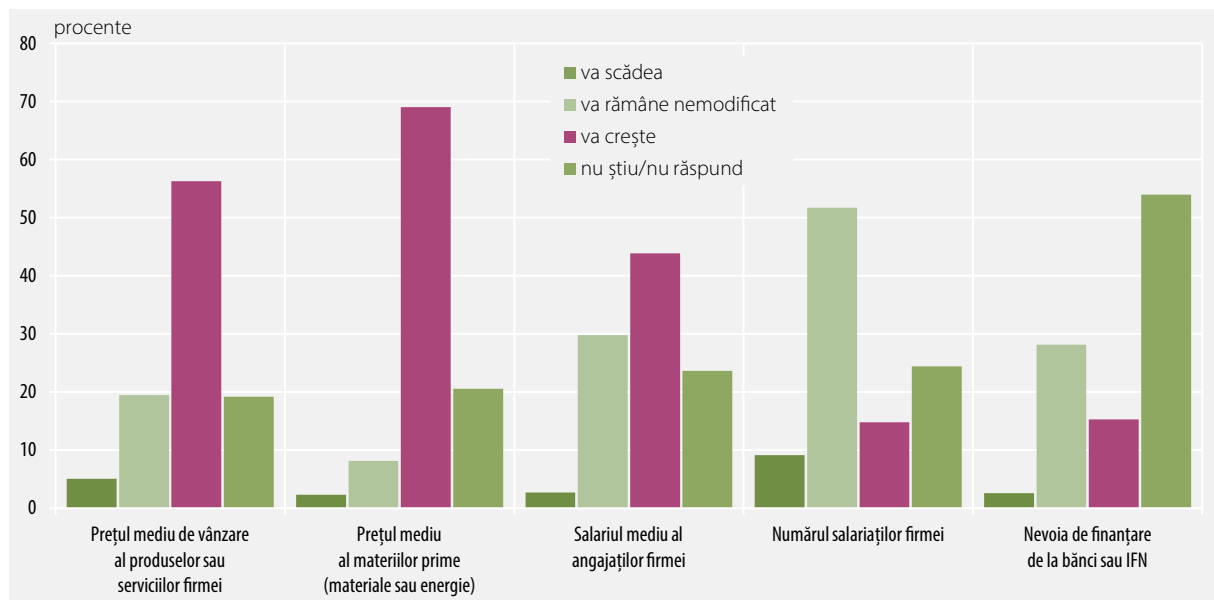
La nivelul agregat al sectorului companiilor nefinanciare, în cazul a peste jumătate dintre firme, nivelul datoriei raportat la active s-a menținut relativ constant. În cazul corporațiilor, se remarcă o creștere ușor mai pronunțată a indicatorului, pentru 22 la sută dintre firme, față de 17 la sută în cazul IMM. Sectorul de activitate unde firmele au raportat în cea mai mare măsură creșterea gradului de îndatorare (datorii/active) este sectorul construcțiilor și imobiliarelor (21 la sută față de 17 la sută la nivel agregat). În cazul companiilor cu credite, menținerea nemodificată a cheltuielilor cu dobânzile a fost raportată de 46 la sută dintre acestea, iar creșterea de 40 la sută dintre firmele cu credite. În ceea ce privește disciplina la plată, circa 59 la sută dintre firmele autohtone au întâmpinat întârzieri ale încasărilor, fenomen resimțit mai acut de companiile de mari

dimensiuni, unde ponderea urcă la 72 la sută, Grafic 8. Dintre sectoarele de activitate, companiile din industrie se confruntă mai intens cu această problemă (64 la sută).

Pentru perioada următoare, cele mai multe firme se așteaptă la creșteri ale prețurilor medii, atât ale produselor și serviciilor firmei (56 la sută), cât și ale materiilor prime (69 la sută), Grafic 9. Referitor la salariul mediu al angajaților, așteptările firmelor sunt preponderent de creștere (44 la sută) sau menținere constantă (30 la sută).

Similar, numărul salariaților este estimat a rămâne constant de peste jumătate dintre firme, iar circa 15 la sută dintre firme mizează pe creșterea numărului de angajați.

Grafic 9. Așteptările firmelor cu privire la evoluția prețurilor, costurilor și nevoii de finanțare

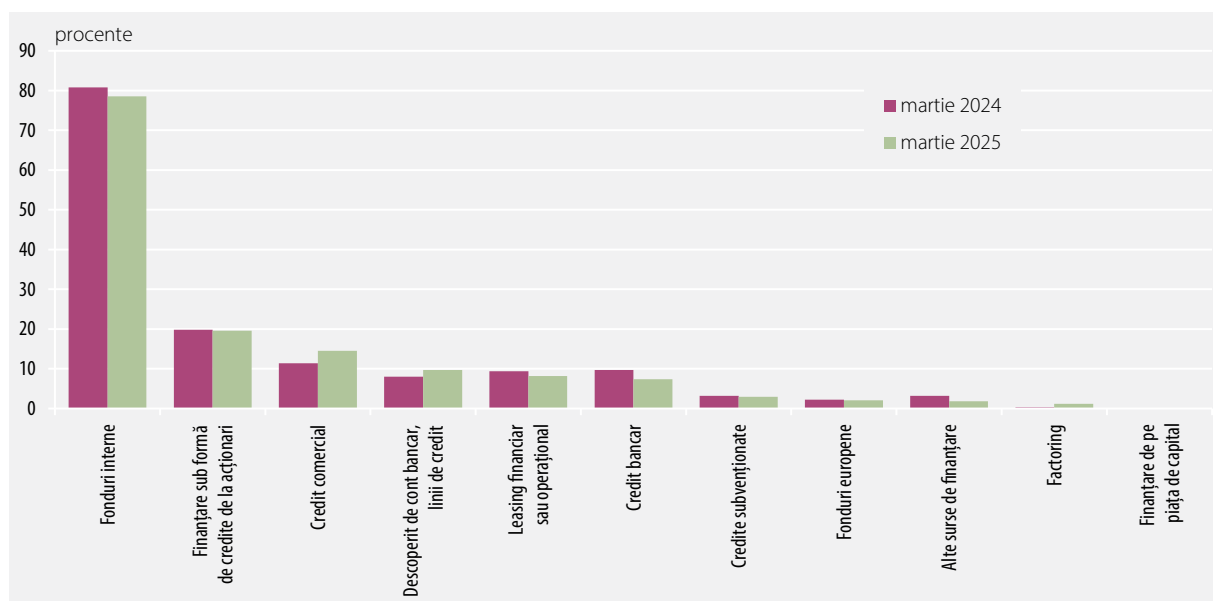
Așteptările referitoare la nevoia de finanțare de la bănci sau IFN, excluzând firmele care au ales varianta „nu știu/nu răspund”, se îndreaptă către menținerea constantă (28 la sută) sau creșterea acesteia (15 la sută). Dintre sectoarele de activitate, firmele din industrie anticipează într-o mai mare măsură creșterea nevoii de finanțare (19 la sută).

2. DISPONIBILITATEA SURSELOR DE FINANȚARE PENTRU COMPANII

Principalele surse de finanțare ale companiilor

Companiile nefinanciare care activează în România continuă să se finanțeze în cea mai mare măsură din fonduri interne, care rezultă din disponibilități temporare, profit reinvestit sau vânzarea de active (79 la sută, în ușoară scădere de la 81 la sută în exercițiul din martie 2024), la care se adaugă finanțarea sub formă de credite de la acționari sau întreprinderi afiliate⁹ (20 la sută, constant față de rezultatele din martie 2024), Grafic 10.

⁹ Includ creditele intragrup sau de la familie/prieteni.

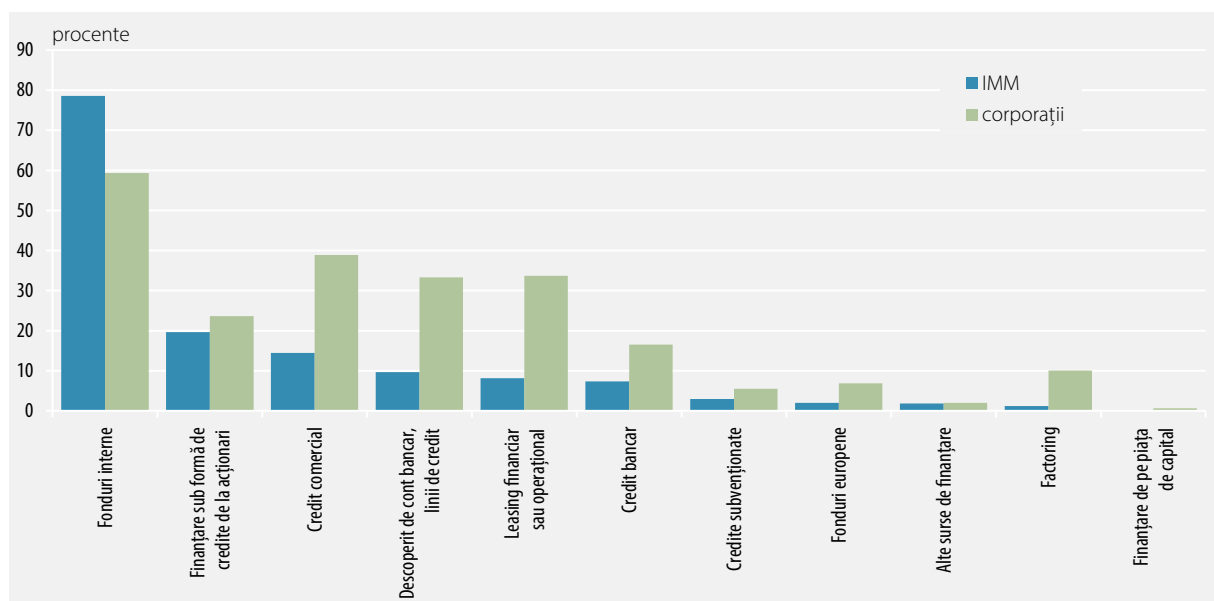
Grafic 10. Principalele surse de finanțare ale companiilor nefinanciare în ultimele 12 luni

Următoarea cel mai frecvent utilizată formă de finanțare este creditul comercial (15 la sută dintre firme), în creștere față de exercițiul din martie 2024 (11 la sută). După dimensiune, corporațiile apelează într-o mai mare proporție la această formă de finanțare (39 la sută, Grafic 11), iar după sectorul de activitate, firmele din agricultură (29 la sută), Grafic 12. Conștientizarea riscurilor asociate creditului comercial joacă un rol esențial în menținerea stabilității financiare a companiilor, în special în perioadele de incertitudini sau șocuri adverse. Aceste practici de finanțare întrețin cercul vicios al vulnerabilităților structurale persistente în economia autohtonă, respectiv gradul scăzut al intermedierei financiare, slaba capitalizare a firmelor și nivelul modest de educație financiară a antreprenorilor.

Finanțarea de la bănci și IFN continuă să reprezinte doar o mică parte din resursele firmelor, astfel: (i) descoperit de cont și linii de credit (10 la sută, în creștere de la 8 la sută în martie 2024), (ii) credit bancar (7 la sută, în scădere de la 10 la sută în martie 2024) și (iii) credite subvenționate, de exemplu, credite cu garanția statului sau împrumuturi cu dobândă redusă (3 la sută, constant față de martie 2024), Grafic 10. Nivelul mai ridicat de educație financiară al corporațiilor¹⁰ este reflectat în apelarea într-o mai mare măsură la finanțarea formală de la bănci sau IFN. Astfel, o treime dintre corporații au utilizat ca sursă de finanțare în ultimele 12 luni¹¹ descoperitul de cont sau liniile de credit (față de 10 la sută dintre IMM) și 17 la sută creditele bancare (față de 7 la sută în cazul IMM), Grafic 11. Dintre sectoarele de activitate, firmele din agricultură apelează într-o mai mare proporție la finanțare de tipul descoperitului de cont/liniei de credit (17 la sută) și al creditului bancar (16 la sută), Grafic 12.

¹⁰ A se vedea *Sondajul privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România*, iunie 2023, Secțiunea B.

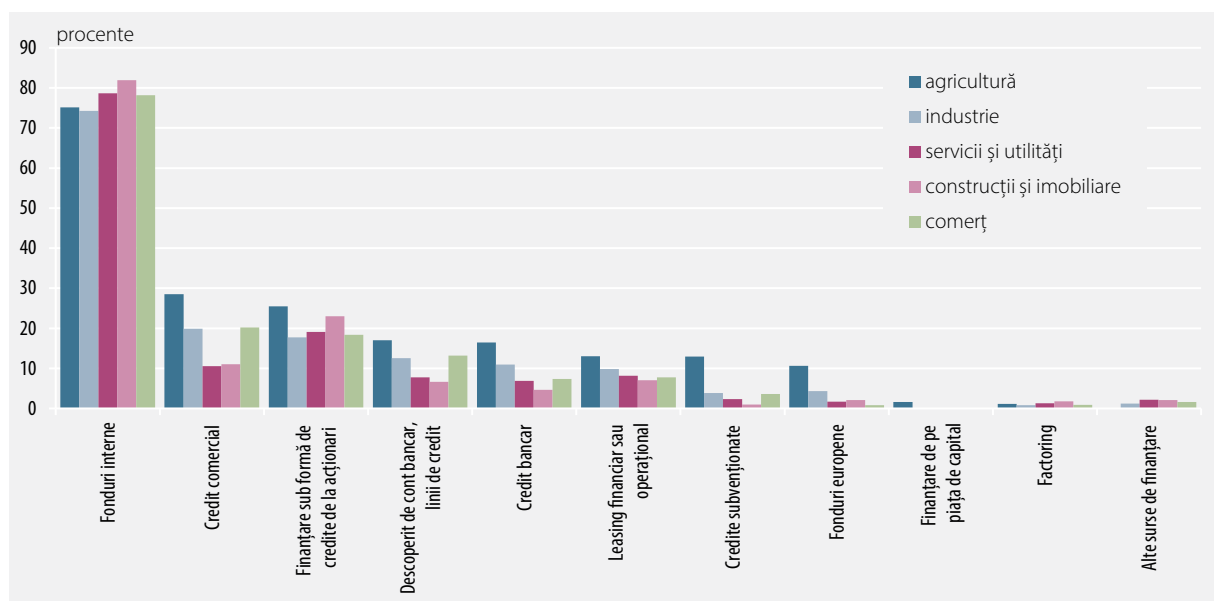
¹¹ Martie 2024 – februarie 2025

Grafic 11. Principalele surse de finanțare ale companiilor în ultimele 12 luni pentru IMM și corporații

Fondurile europene rămân printre sursele de finanțare cel mai puțin preferate de firmele autohtone, doar 2 la sută dintre acestea (pondere constantă față de exercițiul din martie 2024) folosind aceste resurse pentru finanțare în perioada de referință, Grafic 10. Această practică se reflectă și în nivelul redus al ratei de absorbție pentru programele finanțate cu fonduri europene¹². Corporațiile utilizează în proporție de 7 la sută ca sursă de finanțare fondurile europene, iar dintre sectoarele de activitate (Grafic 11), firmele din agricultură beneficiază în cea mai mare măsură de astfel de resurse (11 la sută, Grafic 12). Fondurile europene reprezintă o sursă importantă de finanțare pentru dezvoltarea și modernizarea firmelor, în special pentru IMM. Aceste resurse nerambursabile permit investiții în tehnologie, eficiență energetică, digitalizare și formare profesională, contribuind astfel la creșterea competitivității și rezilienței firmelor.

O soluție pentru firmele care doresc să își îmbunătățească lichiditatea pe termen scurt, în special în contextul întârzierilor la plată din partea clienților, este reprezentată de factoring, respectiv cesionarea creanțelor comerciale către o instituție financiară. Deși desfășurarea activității pe baza creditului comercial reprezintă o practică larg răspândită în rândul firmelor, recurgerea la factoring pentru stingerea creanțelor rămâne la un nivel redus (1 la sută dintre firme, Grafic 10). În funcție de mărimea firmei, corporațiile apelează la factoring într-o mai mare măsură (10 la sută, Grafic 11), însă după sectorul de activitate nu există diferențe notabile, Grafic 12.

¹² A se vedea, de exemplu, Stadiul absorbției pentru programele finanțate din Fondurile Europene 2021-2027, aferente Politicii de Coeziune.

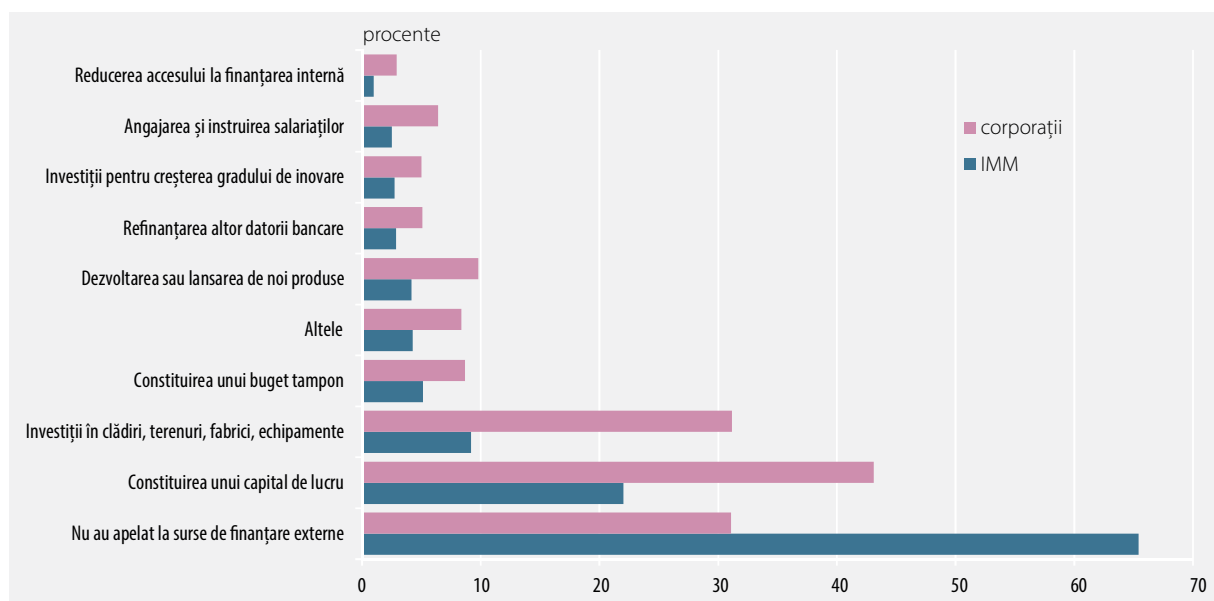
Grafic 12. Principalele surse de finanțare ale companiilor, în ultimele 12 luni, pe sectoare de activitate

Destinații ale finanțării atrase de companiile nefinanciare

Ponderea firmelor care nu utilizează surse de finanțare externe companiei continuă să se situeze la niveluri importante (65 la sută, Grafic 13), în creștere cu aproape 2 puncte procentuale față de exercițiul din martie 2024. În cazul corporațiilor această proporție este mai redusă, de 31 la sută, în timp ce, dintre sectoarele de activitate, în cazul firmelor din servicii și utilități regăsim cea mai ridicată pondere (71 la sută).

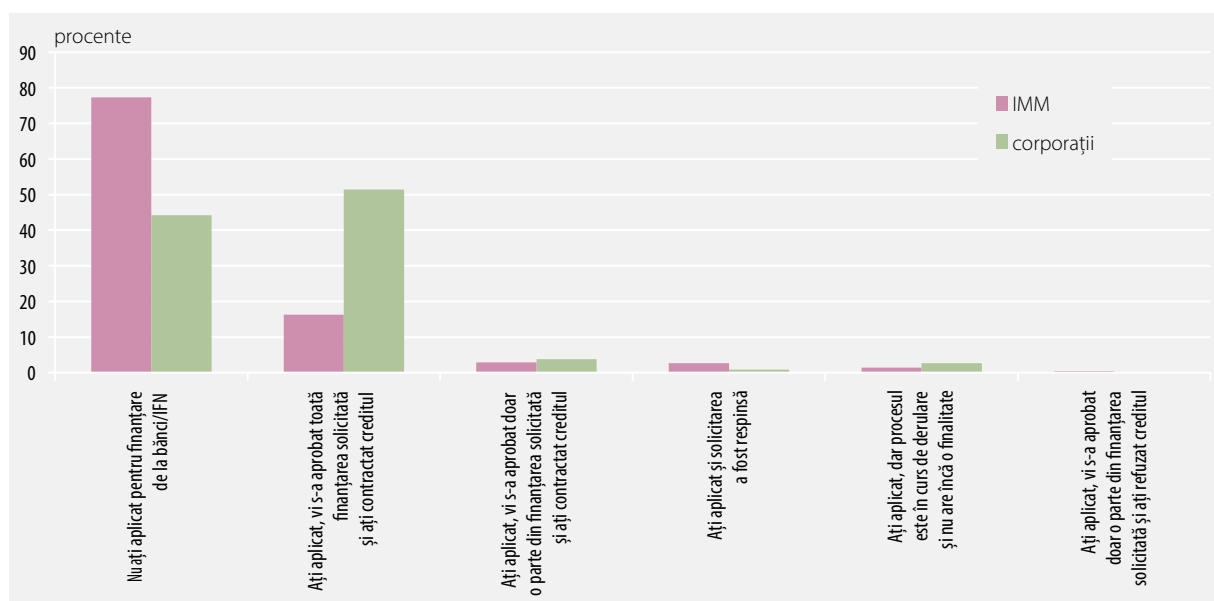
Cel mai frecvent indicată utilizare a finanțărilor atrase din afara companiei vizează constituirea capitalului de lucru (22 la sută, +3 puncte procentuale față de martie 2024), fiind principala destinație indiferent de dimensiunea firmei (Grafic 13) sau sectorul de activitate. Firmele motivează, în al doilea rând, atragerea de resurse pentru investiții în active fixe, de tipul clădirilor, terenurilor sau echipamentelor (9 la sută). În cazul corporațiilor, orientarea resurselor către cele două destinații este mai pronunțată, cu 43 la sută dintre acestea utilizând fondurile pentru constituirea capitalului de lucru și 31 la sută pentru investiții în imobilizări corporale, Grafic 13.

La nivel sectorial, se remarcă firmele din industrie, care utilizează într-o mai mare măsură resursele atrase din exteriorul companiei pentru dezvoltarea sau lansarea de noi produse (10 la sută față de 4 la sută la nivel agregat). Angajarea și instruirea personalului reprezintă cea mai puțin invocată motivație pentru atragerea de finanțare (3 la sută, în scădere de la 5 la sută în martie 2024). Această tendință este cu atât mai relevantă în contextul în care multe firme continuă să se confrunte cu dificultăți legate de nivelul scăzut de pregătire a angajaților și de lipsa competențelor adecvate cerințelor actuale ale pieței.

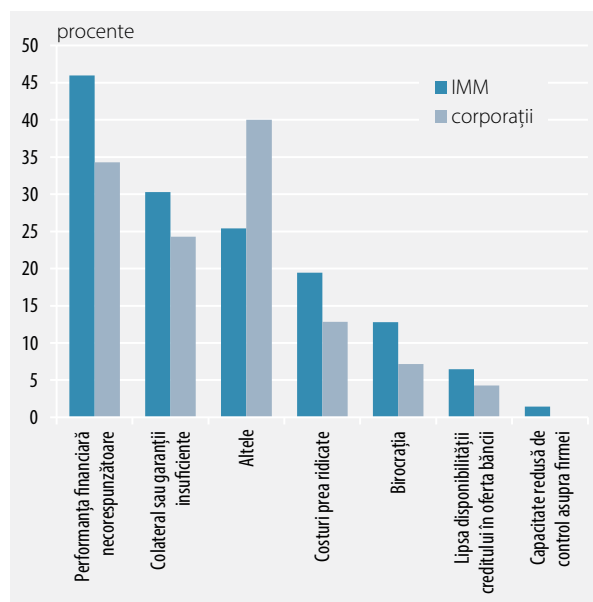
Grafic 13. Principalele motive ale finanțării atrase de IMM și corporații în ultimele 12 luni

Accesarea de finanțare de la bănci și IFN

O proporție importantă a firmelor autohtone, în creștere de la exercițiul din martie 2024 (77 la sută, +4 puncte procentuale), nu au aplicat pentru finanțare de la bănci sau IFN, Grafic 14. Dintre companiile care au aplicat pentru astfel de finanțare, majoritatea (85 la sută) au primit întreaga sumă solicitată, rata de succes fiind încă și mai ridicată în cazul corporațiilor (92 la sută). În funcție de sectorul de activitate, ratele de aprobare și acordare a întregii sume solicitate sunt următoarele: (i) agricultură și servicii și utilități – 74 la sută fiecare, (ii) construcții și imobiliare și comerț – 71 la sută fiecare și (iii) cea mai redusă rată de succes în cazul firmelor din industrie – 68 la sută.

Grafic 14. Accesarea de finanțare de la bănci și IFN în ultimele 12 luni

Grafic 15. Principalele motive pentru care cererea de finanțare de la bănci și IFN a fost refuzată/a fost oferită doar o parte/firma a refuzat oferta în ultimele 12 luni

În numai 5 la sută dintre cazuri solicitarea de credit a fost respinsă. Principalele motive pentru care cererea de finanțare de la bănci și IFN a fost refuzată sau a fost oferită doar o parte din sumă și firma a refuzat oferta, se referă la performanța financiară necorespunzătoare a firmei (46 la sută dintre cazuri) și colateralul sau garanțiile insuficiente (30 la sută dintre cazuri). Următoarele două motive în ordinea importanței vizează costurile prea ridicate sau birocrăția, Grafic 15.

În plan regional, firmele din Sud-Muntenia au solicitat într-o proporție mai mare finanțare de la bănci sau IFN în ultimele 12 luni (28 la sută), cu o rată de succes de 69 la sută. Cele mai bune rezultate la evaluarea dosarelor de credit le-au înregistrat firmele din regiunea de Sud-Est și Nord-Est, cu rate de aprobare a întregii finanțări de 86 la sută, respectiv 84 la sută.

Între sectoarele de activitate, cea mai ridicată rată de respingere a dosarului de credit se regăsește în rândul firmelor din agricultură (20 la sută dintre cele care au aplicat pentru credite).

Dintre companiile respondente care au un istoric de credit nefavorabil (înregistrează credite neperformante), gradul de respingere a cererii de credit este mai ridicat (16 la sută dintre firmele care au înaintat o astfel de cerere).

Condițiile și factorii de influență privind accesul la finanțare al companiilor

Firmele care au apelat la resurse financiare din afara companiei în ultimele 12 luni au raportat creșterea nevoii de finanțare pentru următoarele tipuri de finanțare: (i) pentru 38 la sută dintre firme în cazul creditului bancar (6 la sută din totalul firmelor din economie), (ii) pentru 38 la sută dintre firme în cazul liniilor de credit și descoperitului de cont (5 la sută din totalul firmelor din economie) și (iii) pentru 31 la sută dintre firme în cazul finanțării de tip leasing (4 la sută din totalul firmelor din economie).

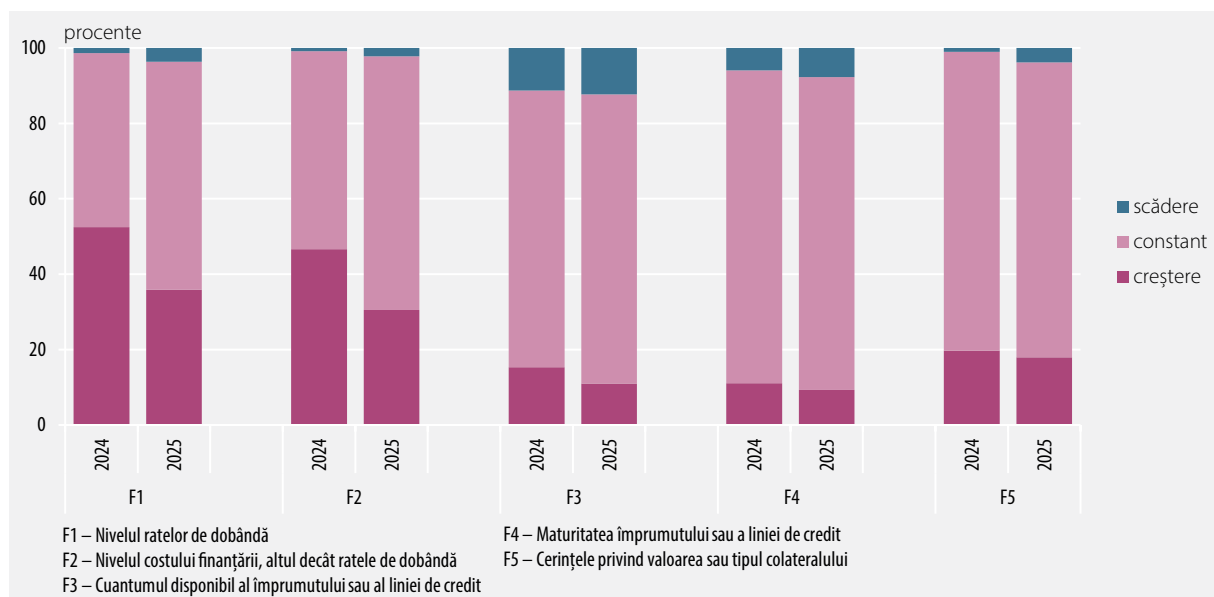
La nivel sectorial, firmele din agricultură care au recurs la finanțare externă indică într-o mai mare măsură creșterea nevoii de finanțare, în special pentru creditul bancar (47 la sută, respectiv 14 la sută dintre firme la nivel de sector) și pentru creditul comercial (36 la sută, echivalentul a 11 la sută dintre firme la nivel de sector).

Cele mai multe companii cu credite în derulare consideră că termenii și condițiile aplicabile s-au menținut relativ constante în ultimele 12 luni de la data *Sondajului*. Comparativ cu exercițiul din martie 2024, se observă o pondere mai redusă a firmelor cu credite, care consideră că standardele de creditare asociate acestor împrumuturi s-au înăspriț, Grafic 16. Astfel, 36 la sută dintre firme estimează faptul că nivelul ratelor

de dobândă a crescut, față de 52 la sută în martie 2024. Și în cazul restului termenilor și condițiilor enunțate, evaluările firmelor indică o îmbunătățire a percepției vizavi de condițiile de creditare.

Situația financiară mai robustă și puterea de negociere mai ridicată a corporațiilor sunt reflectate și în evaluările acestora în ceea ce privește termenii și condițiile aferente contractelor de credit în derulare. Astfel, companiile de mari dimensiuni consideră într-o măsură mult mai redusă că nivelul ratelor de dobândă (26 la sută față de 36 la sută în cazul IMM), nivelul costurilor, altele decât ratele dobânzii (23 la sută față de 31 la sută în cazul IMM) sau cerințele privind valoarea sau tipul garanției (10 la sută față de 18 la sută) s-au înăsprit în perioada de referință.

Grafic 16. Opinia firmelor cu credite în derulare cu privire la termenii și condițiile aplicate acestora

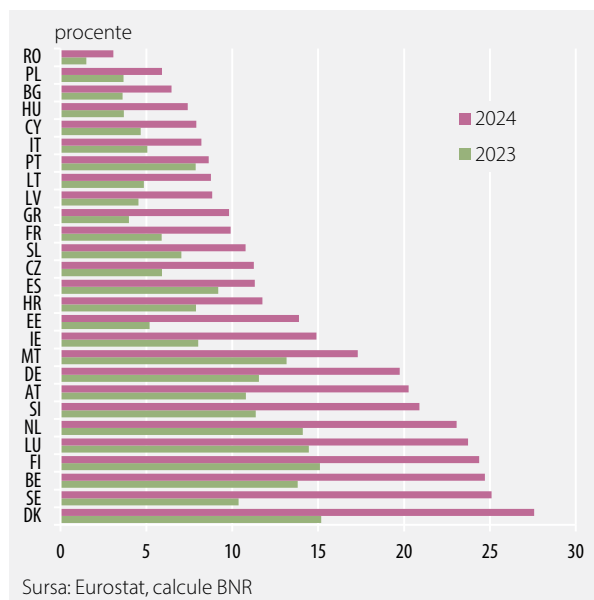

B. Gradul de adopție a tehnologiilor digitale

Tehnologiile digitale generează transformări profunde la nivelul societății și economiei, influențând atât viața cotidiană, cât și modul de funcționare a sectorului privat și a serviciilor publice. De la activități uzuale, precum comunicarea și achizițiile online, până la procesele operaționale ale companiilor și administrațiilor publice, digitalizarea este tot mai prezentă. În acest context, transformarea digitală constituie una dintre prioritățile strategice ale Uniunii Europene. Inițiativa *Deceniul digital*¹³ stabilește obiectivele asumate la nivelul UE pentru orientarea procesului de transformare digitală până în anul 2030. Unul dintre obiective vizează ca cel puțin 80 la sută din populație să dețină competențe digitale de bază și să fie activi

¹³ Europe's Digital Decade: digital targets for 2030

Grafic 17. Companii care utilizează tehnologii bazate pe inteligență artificială, 2024 (ca procent din totalul companiilor) – comparații internaționale

20 de milioane de specialiști în Tehnologia Informației și Comunicațiilor (TIC), cu un echilibru de gen adecvat. În ceea ce privește digitalizarea sectorului privat, se urmărește ca 75 la sută dintre companii să utilizeze tehnologii avansate (*cloud, AI, big data*), iar peste 90 la sută dintre IMM să atingă un nivel minim de intensitate digitală¹⁴. Totodată, se dorește dublarea numărului de start-upuri de tip „unicorn”¹⁵.

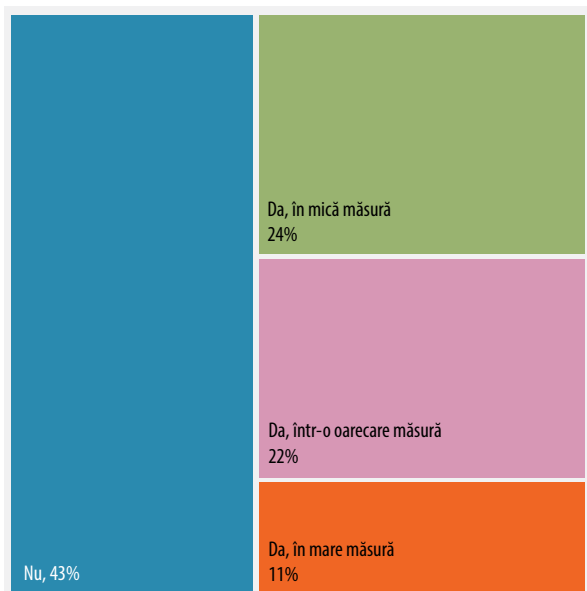
Companiile utilizează tot mai mult inteligența artificială (IA) pentru a-și îmbunătăți activitatea. În anul 2024, peste 13 la sută dintre companiile din Uniunea Europeană au utilizat IA, în creștere față de 8 la sută în 2023. Dintre statele membre ale Uniunii Europene, utilizarea tehnologiilor bazate pe inteligență artificială a fost cea mai ridicată în Danemarca (28 la sută), urmată de Suedia și Belgia (25 la sută fiecare). În contrast, cea mai redusă pondere a fost înregistrată în România (3 la sută), Polonia și Bulgaria (ambele cu 6 la sută), Grafic 17.

Mai mult de jumătate dintre firmele care activează în România au raportat întreprinderea de acțiuni sau investiții în ultimii cinci ani pentru a crește gradul de digitalizare a firmei (57 la sută), dintre care 24 la sută în mică măsură, 22 la sută într-o oarecare măsură și 11 la sută într-o proporție considerabilă, Grafic 18. Măsura în care firmele se preocupă de creșterea digitalizării variază în funcție de dimensiunea companiei și de sectorul de activitate. Astfel, corporațiile au realizat demersuri sau investiții pentru dezvoltarea digitalizării firmei într-o mai mare proporție, respectiv 89 la sută dintre firme față de 57 la sută în cazul IMM. Dintre sectoarele de activitate, firmele din agricultură, industrie și servicii și utilități au implementat măsuri sau au alocat resurse pentru creșterea nivelului de digitalizare a companiei în proporție de 60 la sută (din fiecare sector), în timp ce sectorul serviciilor și utilităților are asociată cea mai ridicată pondere a firmelor care au raportat întreprinderea de astfel de demersuri într-o mare măsură (16 la sută față de 11 la sută la nivel agregat), Grafic 19. Firmele care activează în domenii cu grad înalt de tehnologizare (*high-tech*) indică în proporție de 87 la sută desfășurarea de activități și investiții menite să sporească digitalizarea firmei, față de 78 la sută în cazul firmelor cu un nivel scăzut de tehnologizare (*low-tech*). Similar, firmele din serviciile cu intensitate ridicată a cunoașterii (*knowledge intensive services*) raportează într-o proporție mai ridicată (80 la sută) inițierea de acțiuni pentru avansarea procesului de digitalizare în cadrul firmei.

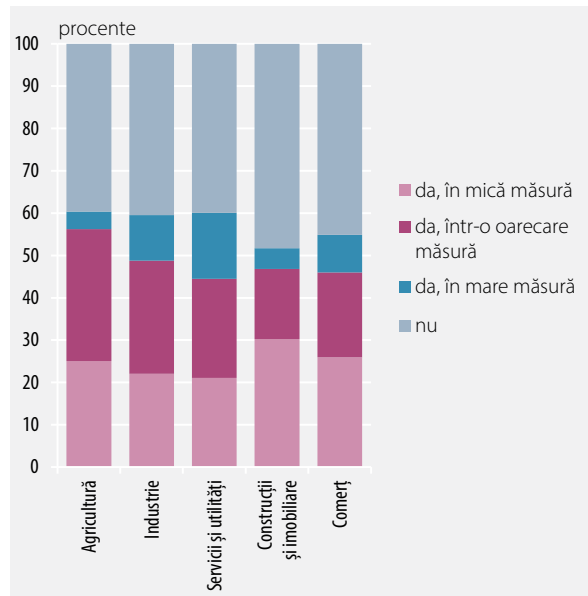
¹⁴ Intensitatea digitală este un concept folosit pentru a măsura nivelul de integrare și utilizare a tehnologiilor digitale în cadrul unei companii sau organizații. Arată cât de mult și în ce măsură o afacere folosește instrumente digitale pentru a-și desfășura activitatea.

¹⁵ Start-upurile „unicorn” în Uniunea Europeană (UE) sunt companii private, inovatoare, cu o evaluare de piață de cel puțin 1 miliard de dolari, care reprezintă un motor important al creșterii economice și al transformării digitale în regiune.

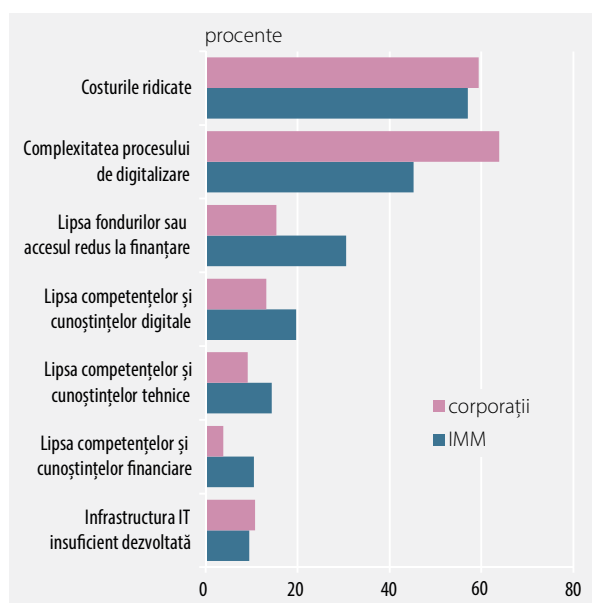
Grafic 18. Acțiuni și investiții pentru creșterea digitalizării firmelor în ultimii cinci ani

Grafic 19. Acțiuni și investiții pentru creșterea digitalizării firmelor, în ultimii cinci ani, în funcție de sectorul de activitate

Grafic 20. Opinia firmelor cu privire la obstacolele majore pentru digitalizarea firmei, după dimensiunea companiei

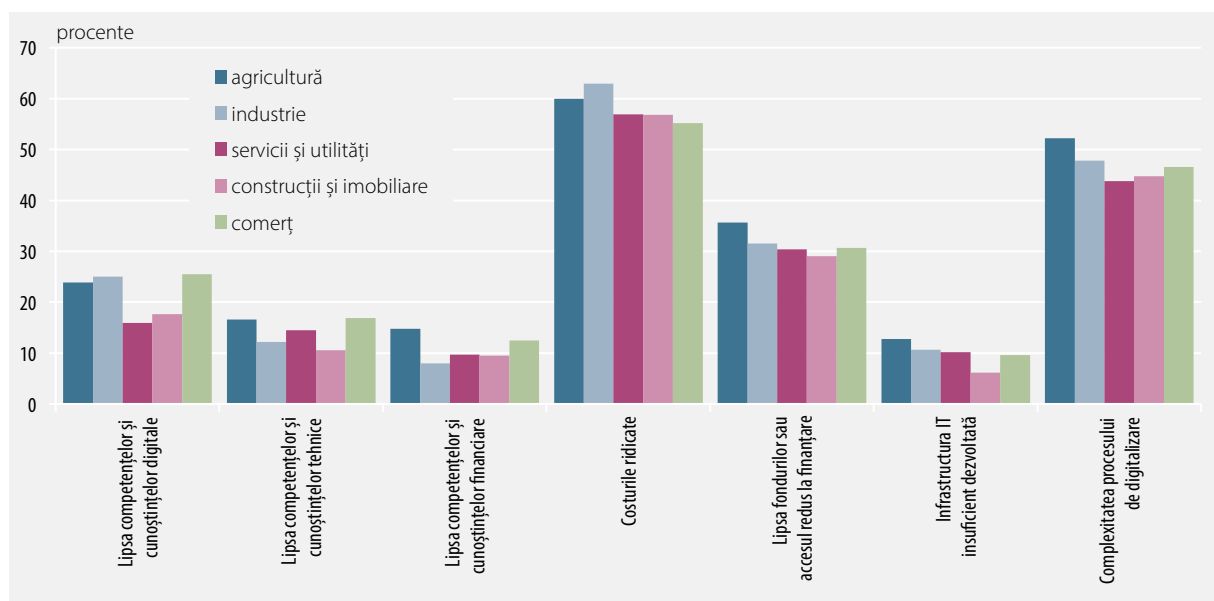

Principalul obstacol în creșterea digitalizării, semnalat de 57 la sută dintre firme, vizează costurile ridicate (investiții inițiale în infrastructură, software și securitate cibernetică, precum și costurile de mentenanță), urmat de complexitatea procesului de digitalizare (implementarea soluțiilor digitale necesită planificare strategică și adaptare continuă, iar integrarea tehnologiilor avansate poate fi dificilă fără expertiză) în cazul a 45 la sută dintre firme. Lipsa fondurilor sau accesul redus la finanțare este al treilea factor limitativ al digitalizării (31 la sută dintre firme), în timp ce lipsa competențelor și cunoștințelor digitale este indicată de 20 la sută dintre firme.

În funcție de dimensiunea firmei, lipsa fondurilor sau accesul redus la finanțare sunt resimțite mai acut de IMM (31 la sută față de 15 la sută în cazul corporațiilor, Grafic 20), lipsa competențelor și cunoștințelor digitale (20 la sută comparativ cu 13 la sută), tehnice (14 la sută față de 9 la sută) și financiare (10 la sută versus 4 la sută) fiind, de asemenea, provocări

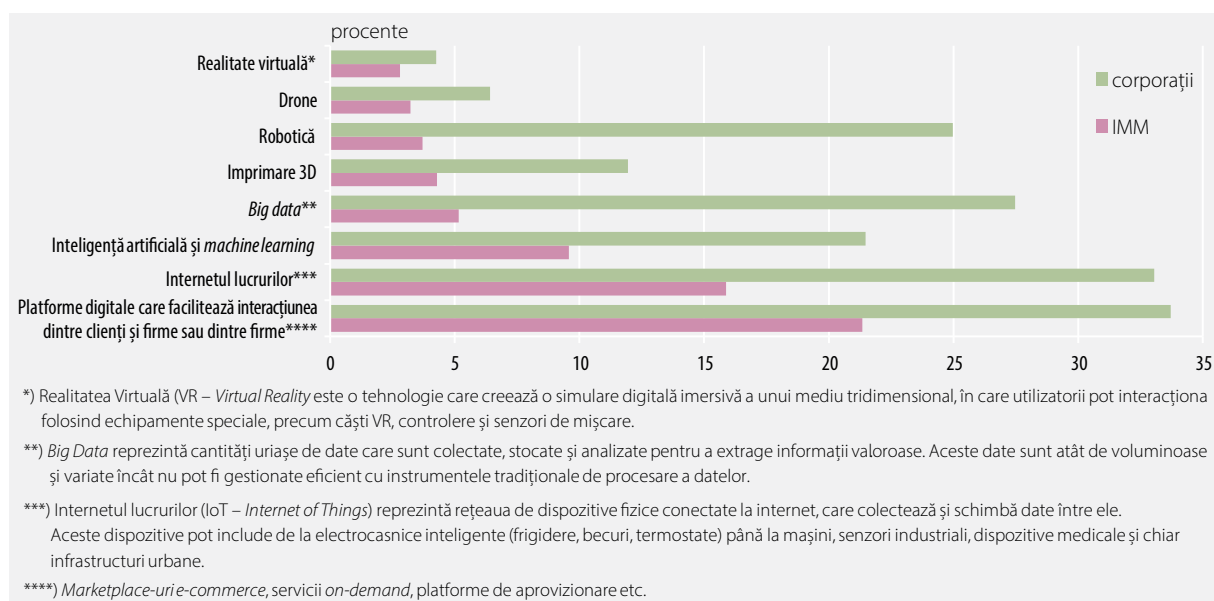
mai accentuate pentru IMM față de companiile de mari dimensiuni. Complexitatea procesului de digitalizare, respectiv faptul că implementarea soluțiilor digitale necesită planificare strategică și adaptare continuă, iar integrarea tehnologiilor avansate poate fi dificilă fără expertiză (Grafic 20), sunt raportate într-o proporție mult mai mare de corporații (64 la sută față de 45 la sută în cazul IMM), fiind principala dificultate în calea digitalizării pentru firmele de mari dimensiuni.

Grafic 21. Opinia firmelor cu privire la obstacolele majore pentru digitalizarea firmei după sectorul de activitate

Indiferent de sectorul de activitate, costurile ridicate se mențin ca principala barieră în adoptarea digitalizării, potrivit evaluărilor firmelor (Grafic 21), acestea fiind indicate într-o mai mare măsură de firmele din industrie (63 la sută față de 57 la sută la nivel agregat). Complexitatea procesului de digitalizare este semnalată într-o proporție mai ridicată de firmele din agricultură (52 la sută față de 45 la sută la nivel agregat), totodată acestea resimțind mai intens și lipsa fondurilor sau accesul redus la finanțare (36 la sută comparativ cu 31 la sută la nivel agregat), dar și a lacunelor în ceea ce privește competențele și cunoștințele tehnice (17 la sută versus 14 la sută la nivel agregat) și financiare (15 la sută față de 10 la sută la nivel agregat).

Grafic 22. Implementarea tehnologiilor digitale avansate după tipul tehnologiei și dimensiunea firmei

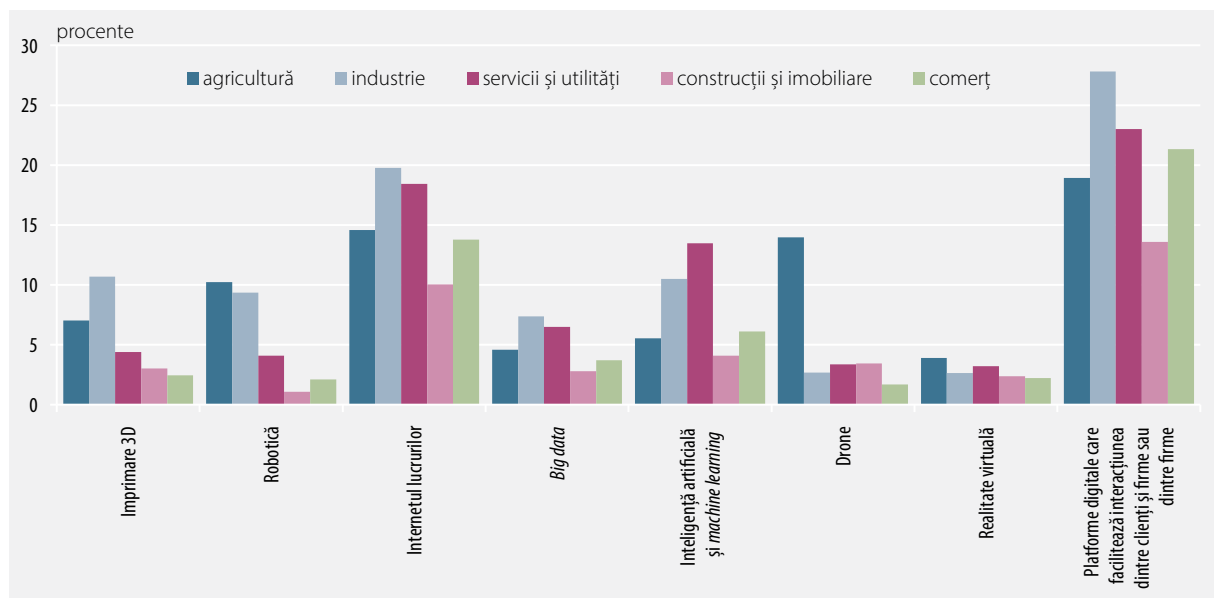

La nivelul agregat al companiilor nefinanciare, platformele digitale care facilitează interacțiunea dintre clienți și firme sau dintre firme reprezintă cel mai frecvent utilizate tehnologii digitale, de 21 la sută dintre firme, urmate de internetul lucrurilor (dispozitive electronice care comunică între ele fără asistență umană) implementat în cazul a 16 la sută dintre firme. La polul opus, tehnologiile cu grad redus de adopție sunt realitatea virtuală și dronele (3 la sută fiecare).

Dimensiunea firmei joacă un rol esențial în adoptarea tehnologiilor digitale avansate. Indiferent de tipul tehnologiei digitale avansate, corporațiile se remarcă printr-o rată de adopție superioară, Grafic 22, în special în ceea ce privește *big data* (27 la sută față de 5 la sută în cazul IMM), robotica (25 la sută comparativ cu 4 la sută în cazul IMM), dar și inteligența artificială și *machine learning* (21 la sută versus 10 la sută).

Adoptarea tehnologiilor digitale avansate variază și între sectoarele de activitate, Grafic 23. Se remarcă următoarele diferențe la nivelul sectoarelor economice, determinate în principal de specificul activității: (i) firmele din agricultură utilizează într-o mai mare măsură dronele (14 la sută față de 3 la sută la nivel agregat), robotica (10 la sută față de 4 la sută) și imprimarea 3D (7 la sută față de 4 la sută); (ii) firmele din industrie au adoptat într-o pondere mai mare tehnologii precum platformele online (28 la sută comparativ cu 21 la sută la nivel agregat), internetul lucrurilor (20 la sută față de 16 la sută), imprimarea 3D (11 la sută versus 4 la sută) și robotica (9 la sută față de 4 la sută); (iii) firmele din servicii și utilități au implementat într-un procent mai mare internetul lucrurilor (18 la sută față de 16 la sută la nivel agregat) și inteligența artificială și *machine learning* (13 la sută comparativ cu 10 la sută). Sectoarele cu cele mai mici progrese în ceea ce privește implementarea tehnologiilor digitale avansate, indiferent de tipul tehnologiei, sunt construcțiile și imobiliarele și comerțul.

Grafic 23. Implementarea tehnologiilor digitale avansate după tipul tehnologiei și sectorul de activitate

Firmele din domeniile cu grad înalt de tehnologizare (*high-tech*) prezintă cele mai ridicate ritmuri de integrare a tehnologiilor digitale avansate în activitate, în special în ceea ce privește robotica (38 la sută față de 4 la sută la nivel agregat), internetul lucrurilor (34 la sută comparativ cu 16 la sută), imprimare 3D (26 la sută versus 4 la sută) și analiza datelor mari (20 la sută față de 5 la sută).

Anexă. Metodologia sondajului

Sondajul este efectuat semestrial de BNR în lunile martie și septembrie. Are la bază un chestionar care este transmis unui eșantion de aproximativ 11 000 de companii nefinanciare, dintre care circa 85 la sută sunt IMM, corporațiile fiind incluse exhaustiv. Perioadele la care se face referire sunt: (i) ultimele șase luni, respectiv septembrie 2024 – februarie 2025 și (ii) ultimele 12 luni, respectiv martie 2024 – februarie 2025. Ediția curentă a sondajului a fost derulată în perioada martie-aprilie 2025.

Eșantionul este reprezentativ la nivel național și regional și este extras prin procedee statistice, după următoarele criterii:

- clasa de mărime a companiei (microîntreprinderi, întreprinderi mici, întreprinderi mijlocii și corporații)¹⁶;
- sector de activitate, conform încadrării în CAEN Rev. 2;
- regiuni de dezvoltare.

Structura eșantionului după criteriile de extragere a acestuia se prezintă astfel:

- după mărime: 35 la sută microîntreprinderi, 24 la sută companii mici, 22 la sută companii mijlocii, 15 la sută corporații și 5 la sută IMM atipice (Grafic A1);
- după principalele sectoare de activitate: 2 la sută în agricultură, 18 la sută în industrie, 29 la sută în servicii și utilități, 11 la sută în construcții și imobiliare și 39 la sută în comerț (Grafic A2);
- după regiunile de dezvoltare: 8 la sută Nord-Est, 8 la sută Sud-Est, 8 la sută Sud-Muntenia, 3 la sută Sud-Vest, 8 la sută Vest, 12 la sută Nord-Vest, 7 la sută Centru, 10 la sută Ilfov, 36 la sută București (Grafic A3).

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind în ediția A, care se publică de obicei în luna iunie, accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România și în ediția B, care se publică în luna decembrie, capacitatea companiilor nefinanciare de a face față unor condiții financiare nefavorabile (evoluții privind rata dobânzii și cursul de schimb).

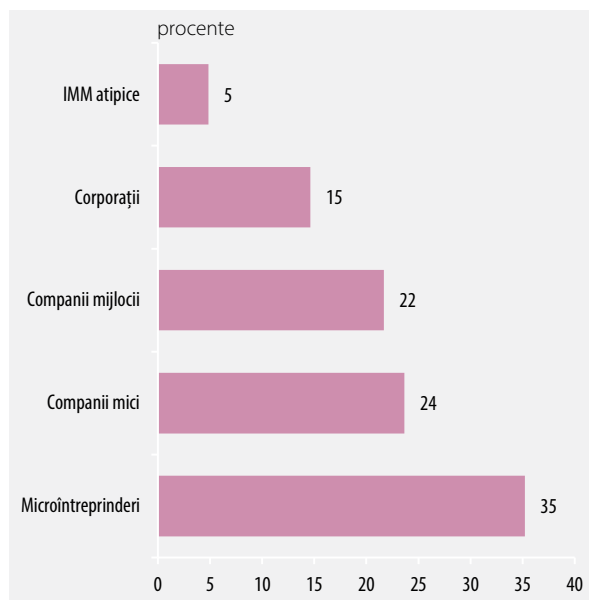
Întrebările din ediția A a acestui an vizează opiniile companiilor privind:

- situația economică generală a firmei și nivelul de educație a personalului;
- disponibilitatea surselor de finanțare;
- condițiile și factorii privind accesul la finanțare al companiilor;

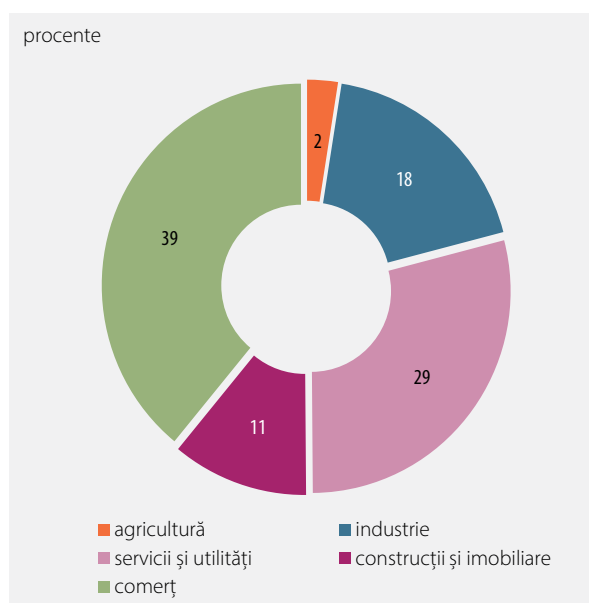
¹⁶ Firmele intră în categoria IMM dacă au: (i) mai puțin de 250 de angajați și (ii) cifra de afaceri mai mică de 50 milioane euro sau activul total mai mic de 43 milioane euro. Se clasifică în: A) microîntreprinderi dacă au: (i) mai puțin de 10 angajați și (ii) cifra de afaceri sau activul total mai mic de 2 milioane euro; B) întreprinderi mici dacă au: (i) între 10 și 50 de angajați și (ii) cifra de afaceri sau activul total mai mic de 10 milioane euro; C) întreprinderi mijlocii dacă au: (i) între 50 și 250 de angajați și (ii) cifra de afaceri sub 50 milioane euro sau activul total sub 43 milioane euro. Conform acestor definiții, rămâne o categorie de IMM atipice care nu poate fi încadrată în niciuna dintre cele trei categorii anterioare (de exemplu, IMM cu număr de salariați sub 10, dar cu cifră de afaceri și active totale peste 2 milioane euro).

- disciplina la plată;
- gradul de adopție a tehnologiilor digitale.

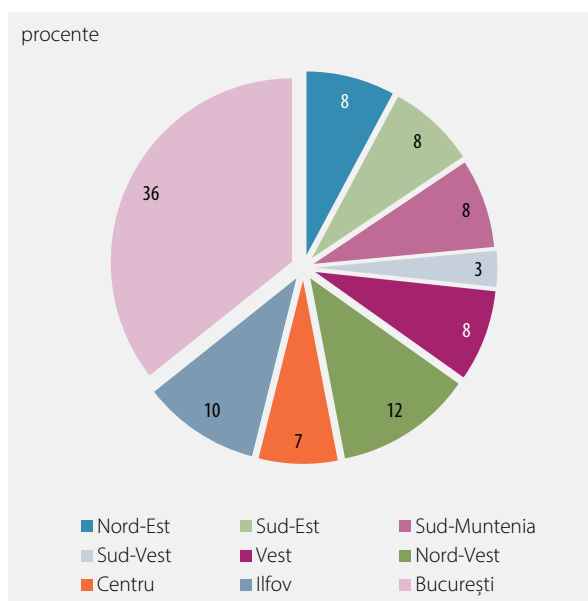
Grafic A1. Structura eșantionului după mărimea firmei

Grafic A2. Structura eșantionului după sectorul de activitate al firmei

Grafic A3. Structura eșantionului după regiunea de dezvoltare unde sunt înregistrate firmele

Analiza răspunsurilor

Răspunsurile la întrebări sunt analizate în funcție de forma în care acestea sunt prezentate, astfel:

- a) Pentru întrebările cu grilă de notare se pot urma trei paliere de analiză:
 - analiza răspunsurilor separat pentru notele indicând o dinamică pozitivă, pentru notele indicând o lipsă de dinamică și pentru notele indicând o dinamică negativă;
 - analiza răspunsurilor doar pentru notele indicând o anumită dinamică;
 - analiza în sold net conjunctural (calculat ca diferență între ponderea celor care au notat o evoluție/problemă ca fiind ascendentă/semnificativă și ponderea celor care au notat o evoluție/problemă ca fiind descendentă/nesemnificativă).
- b) Pentru întrebările cu răspuns multiplu sau întrebările cu răspuns unic: analiza ponderii celor care au ales o anumită variantă de răspuns în totalul respondenților.

În cazul întrebării „A1. Cum apreciați că au evoluat următorii factori în ultimele 12 luni?”, soldul net conjunctural reprezintă diferența dintre procentajul companiilor care au considerat că a avut loc o îmbunătățire și al celor care au considerat că a avut loc o înrăutățire în evoluția factorului respectiv. Un rezultat net pozitiv poate indica o îmbunătățire a situației economice la nivel național, a sectorului de activitate sau a companiei în sine, precum și a perspectivelor de dezvoltare sau a relațiilor cu partenerii de afaceri.

În cazul întrebării „A2: Care sunt problemele cele mai presante cu care s-a confruntat compania în ultimele șase luni?”, soldul net conjunctural reprezintă diferența dintre procentajul companiilor care au indicat o problemă ca fiind semnificativă

și procentajul companiilor care au indicat o problemă ca fiind nesemnificativă. Un rezultat net pozitiv înseamnă că o anumită problemă este semnificativă.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele 12 luni și așteptările privind următoarele 12 luni, cu excepția întrebării A2, care acoperă o perioadă de șase luni, fiind adresată și în secțiunea B a chestionarului.

Definirea companiilor cu credite și a companiilor fără credite în derulare

Separarea companiilor în companii care au credite în derulare și companii care nu au credite în derulare s-a realizat după marcarea grilei cu nota „4 – nu ați avut credite contractate de la bănci și IFN” pentru oricare dintre variantele de răspuns, de la întrebarea „A10. Care este opinia dvs. cu privire la evoluția din ultimele 12 luni a termenilor și condițiilor aplicate creditelor contractate (credite în derulare indiferent de vechime) de la bănci și instituții financiare nebancare?”. Astfel, companiile care au marcat cu nota 4 oricare dintre variantele de răspuns au fost clasificate ca firme fără credite în derulare, iar restul, care au ales orice altă notă de la 1 la 3 din cadrul întrebării, au fost clasificate drept firme cu credite în derulare.

